

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

DIŞ TİCARET, TİCARET, ESNAF ve KOOPERATİFLERE İLİŞKİN GEÇİCİ İDARI VERİLER

DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİNDE UYGULANAN SİSTEMLER

Tüm dünyada dış ticaret istatistikleri iki ana kategoride yayımlanmaktadır: “Genel Ticaret Sistemi (GTS)” ve “Özel Ticaret Sistemi (ÖTS)”. Genel Ticaret Sistemi’nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi’nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Dünya örneklerine bakıldığında; GTS kullanımının ÖTS’ye nazaran daha yaygın olduğu görülmektedir. Türkiye’nin de dâhil olduğu 74 ülke ÖTS ile dış ticaret verilerini açıklamaktadır. AB ülkeleri genellikle ÖTS’yi tercih ederken, İngiltere başta olmak üzere bazı AB ülkeleri ile beraber, ABD, ÇHC, Kanada, Japonya, Rusya, G. Kore ve Hindistan gibi toplam 117 ülke ise GTS’yi kullanmaktadır. Fransa ve İtalya ise ÖTS’yi benimsemektedir. Ülkelerin çoğu tek bir sisteme göre veri yayımlamakla birlikte, her 2 sisteme göre de veri üretilebilmektedir. Ülkemiz Merkez Bankası da Ödemeler Dengesi hesaplarında GTS’yi kullanmaktadır.

2019 yılı itibariyle, dış ticaret istatistikleri hem Genel Ticaret Sistemine göre, hem de Özel Ticaret Sistemine göre analiz edilerek açıklanmaktadır.

2020 yılı Kasım ayına ilişkin dış ticaret verileri Bakanlığımız idari kayıtlarından, diğer dönemlere ilişkin veriler ise Bakanlığımız ve TÜİK ile ortaklaşa hazırlanarak TÜİK tarafından kamuoyu ile paylaşılan resmi dış ticaret verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

Diğer taraftan, GTS ve ÖTS kapsamındaki Resmi Dış Ticaret İstatistikleri, her ayın son iş günü TÜİK’ in resmi internet sayfasından kamuoyuna duyurulmaktadır.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

I. DIŞ TİCARET VERİLERİ

I.I.A. GTS Kapsamında Genel İhracat ve İthalat

Kasım ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre % 0,95 oranında azalmış, ithalat ise % 16,07 oranında artmıştır.

2020 yılı Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre;

- İhracat, % 0,95 azalarak 16 milyar 88 milyon dolar,
- İthalat, % 16,07 artarak 21 milyar 158 milyon dolar,
- Dış ticaret hacmi, % 8,05 artarak 37 milyar 246 milyon dolar seviyesine yükselirken,
- İhracatın ithalatı karşılama oranı % 76,0,
- Altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı ise % 86,3 seviyesine yükselmiştir.

Mart ayından itibaren tüm dünyayı hem sosyal hem de ekonomik anlamda çok büyük oranda olumsuz etkileyen Covid-19 salgını nedeniyle **dünya ekonomilerinde yaşanan daralmanın olumsuz etkilerinin**, hem ülkemizin hem de dünya ekonomilerinin normalleşme sürecine girdiği Haziran ayından itibaren ortadan kalkmaya başladığı görülmektedir.

Haziran ayında başlayan bu olumlu trendin daha da belirgin hale geldiği anlaşılmaktadır. Nitekim, Nisan ayında 8 milyar 975 milyon dolar olan ihracatımız, Mayıs ayında 9 milyar 956 milyon dolar, Haziran ayında 13 milyar 462 milyon dolar, Temmuz ayında 15 milyar 11 milyon dolar, Ağustos ayında 12 milyar 463 milyon dolar, Eylül ayında 16 milyar 13 milyon dolar, Ekim ayında 17 milyar 333 milyon dolar ve **Kasım ayında ise 16 milyar 88 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Diğer taraftan, **işlenmemiş veya yarı işlenmiş altın dış ticareti hariç olarak bakıldığında Kasım ayında ihracatın ithalatı karşılama oranının % 86,3 seviyesine çıktığı anlaşılmaktadır.** Ocak-Kasım dönemine bakıldığında ise bu oran % 85,7 düzeyine yükselmektedir.

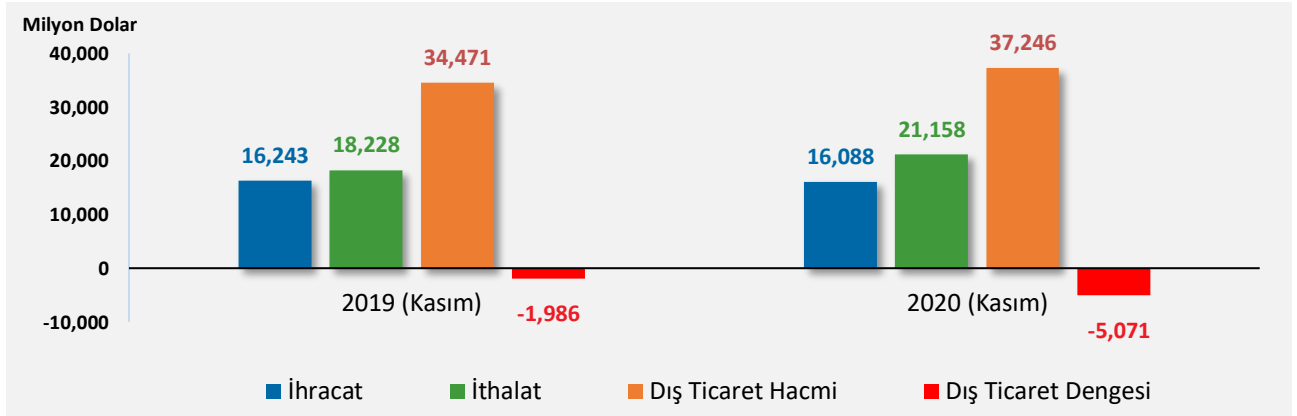

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 1: GTS'ye Göre Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret	Kasım			Ocak-Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
İhracat	16.243	16.088	-0,95	165.446	151.704	-8,31
İthalat	18.228	21.158	16,07	190.290	197.047	3,55
Dış Ticaret Hacmi	34.471	37.246	8,05	355.736	348.751	-1,96
Dış Ticaret Dengesi	-1.986	-5.071	155,37	-24.844	-45.343	82,51
İhr./ İth. Karşılama Oranı (%)	89,1	76,0		86,9	77,0	

Grafik 1: GTS'ye Göre Aylara Göre Dış Ticaret Verileri

GTS kapsamında son 12 aylık dönemde,

- İhracat bir önceki döneme göre % 7,22 oranında azalarak 167 milyar 91 milyon dolar, ithalat ise % 4,86 oranında artarak 217 milyar 102 milyon dolar olmuştur.
- Dış ticaret hacmi bir önceki döneme göre % 0,76 oranında azalarak 384 milyar 193 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise % 77,0 olmuştur.

I.I.B. GTS Kapsamında Geniş Ekonomik Grupların (GEG) Sınıflamasına Göre İhracat ve İthalat

En fazla ihracat "Ham madde (Ara mallar)" grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat "Ham madde (Ara mallar)" (7 milyar 242 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla "Tüketim malları" (6 milyar 690 milyon dolar) ve "Yatırım (Sermaye) malları" (2 milyar 37 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 2: GEG Sınıflamasına Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Sektör adı (İhracat)	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	1.913	2.037	6,48	19.753	17.450	-11,66
2	Ham madde (Ara mallar)	7.096	7.242	2,06	78.380	72.064	-8,06
3	Tüketim malları	7.107	6.690	-5,87	66.308	61.084	-7,88
	Diğer	126	118	-6,54	1.005	1.106	10,06
	Toplam	16.243	16.088	-0,95	165.446	151.704	-8,31

En fazla ithalat “Ham madde (Ara mallar)” grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (15 milyar 305 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (3 milyar 130 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (2 milyar 629 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 3: GEG Sınıflamasına Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Sektör adı (İthalat)	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	2.360	3.130	32,63	23.336	28.390	21,66
2	Ham madde (Ara mallar)	13.951	15.305	9,70	147.456	146.734	-0,49
3	Tüketim malları	1.859	2.629	41,37	18.977	21.385	12,69
	Diğer	58	96	63,98	521	537	3,02
	Toplam	18.228	21.158	16,07	190.290	197.047	3,55

I.I.C. GTS Kapsamında Fasıllara Göre İhracat ve İthalat

GTS’ye göre en fazla ihracat yapılan fasıl “Motorlu Kara Taşıtları” olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en çok ihraç edilen “Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler, diğer kara taşıtları” faslını (2 milyar 372 milyon dolar), “Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler” (1 milyar 573 milyon dolar) ve “Elektrikli makina ve cihazlar, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları” (897 milyon dolar) ihracatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ihracat kalemi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 4: Fasil Verilerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması (İhracat)	Kasım		Ocak-Kasım	
		2019	2020	2019	2020
1	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler, diğer kara taşıtları	2.401	2.372	24.640	19.576
2	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler	1.540	1.573	16.220	14.945
3	Elektrikli makina ve cihazlar, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları	946	897	8.847	8.288
4	Demir ve çelik	652	838	9.274	7.808
5	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	836	782	8.503	7.514
	Diğer	9.867	9.626	97.961	93.574
	Toplam	16.243	16.088	165.446	151.704

GTS'ye göre en fazla ithalat yapılan fasıl "Kıymetli Taşlar" olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en çok ithal edilen "Kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" fasılını (2 milyar 661 milyon dolar), "Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler" (2 milyar 606 milyon dolar) ve "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler" (2 milyar 563 milyon dolar) ithalatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ithalat kalemi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 5: Fasil Verilerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması (İthalat)	Kasım		Ocak-Kasım	
		2019	2020	2019	2020
1	Kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.674	2.661	11.736	24.389
2	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler	1.884	2.606	19.877	22.354
3	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler	3.370	2.563	37.931	26.199
4	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler, diğer kara taşıtları	961	2.026	8.828	13.287
5	Elektrikli makina ve cihazlar, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları	1.490	1.753	13.957	15.354
	Diğer	8.851	9.549	97.961	95.463
	Toplam	18.228	21.158	190.290	197.047

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

I.I.D. GTS Kapsamında Ülkelere Göre İhracat ve İthalat

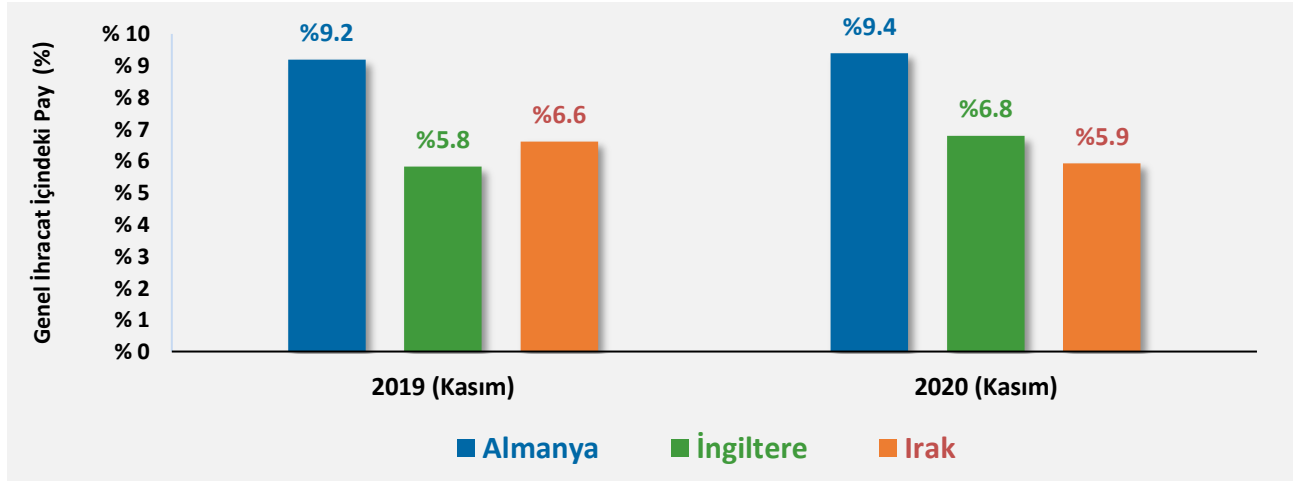
GTS'ye göre en fazla ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere ve Irak olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya (1 milyar 511 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla İngiltere (1 milyar 93 milyon dolar) ve Irak (952 milyon dolar) izlemektedir.

Tablo 6: Ülkelere Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Ülke Adı (İhracat)	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Almanya	1.492	1.511	1,28	15.326	14.405	-6,01
2	İngiltere	946	1.093	15,62	10.396	10.133	-2,53
3	Irak	1.073	952	-11,32	9.255	8.160	-11,83
4	ABD	763	902	18,24	8.207	9.098	10,85
5	İtalya	875	798	-8,78	9.004	7.227	-19,73
	Diğer	11.094	10.831	-2,37	113.258	102.681	-9,34
	Toplam	16.243	16.088	-0,95	165.446	151.704	-8,31

Grafik 2: İhracatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (GTS)

GTS'ye göre en fazla ithalat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, Çin ve Rusya Federasyonu olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en fazla ithalat yapılan ülke Almanya (2 milyar 353 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Çin (2 milyar 237 milyon dolar) ve Rusya Federasyonu (1 milyar 750 milyon dolar) izlemektedir.

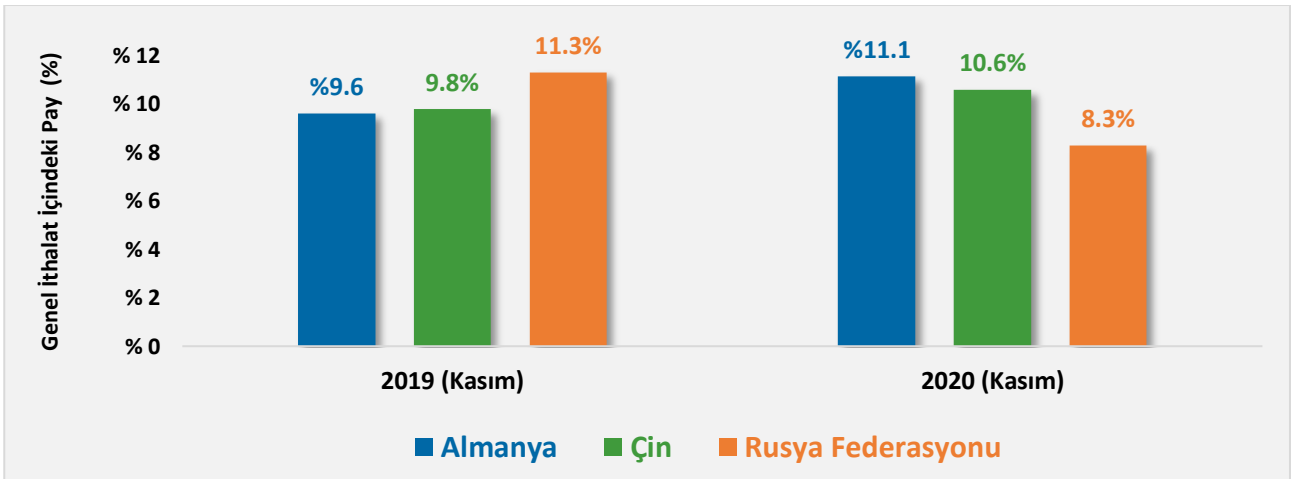

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 7: Ülkelere Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Ülke Adı (İthalat)	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Almanya	1.749	2.353	34,59	17.266	19.323	11,91
2	Çin	1.782	2.237	25,55	17.261	20.537	18,98
3	Rusya Federasyonu	2.056	1.750	-14,92	20.755	15.892	-23,43
4	İsviçre	693	1.570	126,55	3.083	7.096	130,20
5	İtalya	760	952	25,35	8.426	8.127	-3,54
	Diğer	11.189	12.297	9,90	123.500	126.072	2,08
	Toplam	18.228	21.158	16,07	190.290	197.047	3,55

Grafik 3: İthalatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (GTS)

I.I.E. GTS Kapsamında Taşıma Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

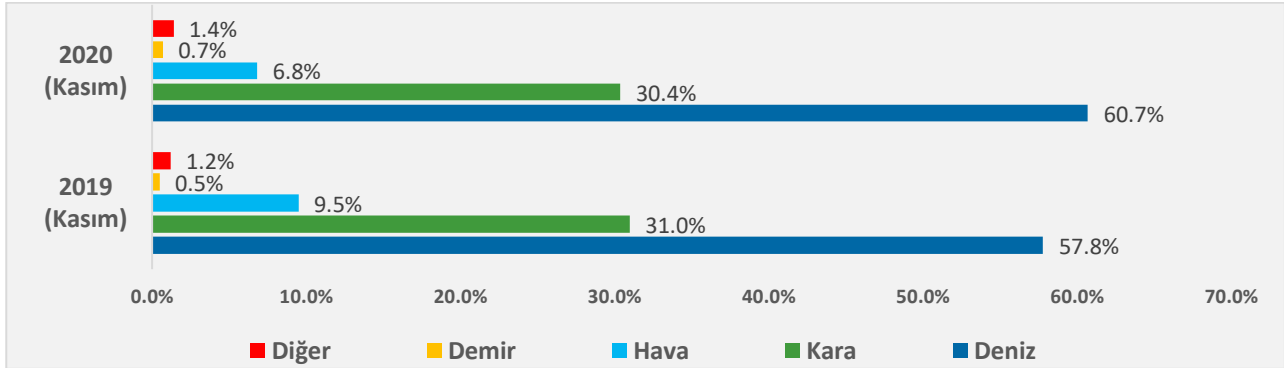
GTS'ye göre 2020 yılı Kasım ayında dış ticarete en çok kullanılan taşıma şekli Deniz Yolu taşımacılığı olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen ihracatın taşıma şekillerine bakıldığında en çok ihracat "Deniz Yolu" (9 milyar 767 milyon dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" (4 milyar 885 milyon dolar) ve "Hava Yolu" ulaşımı (1 milyar 99 milyon dolar) izlemektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

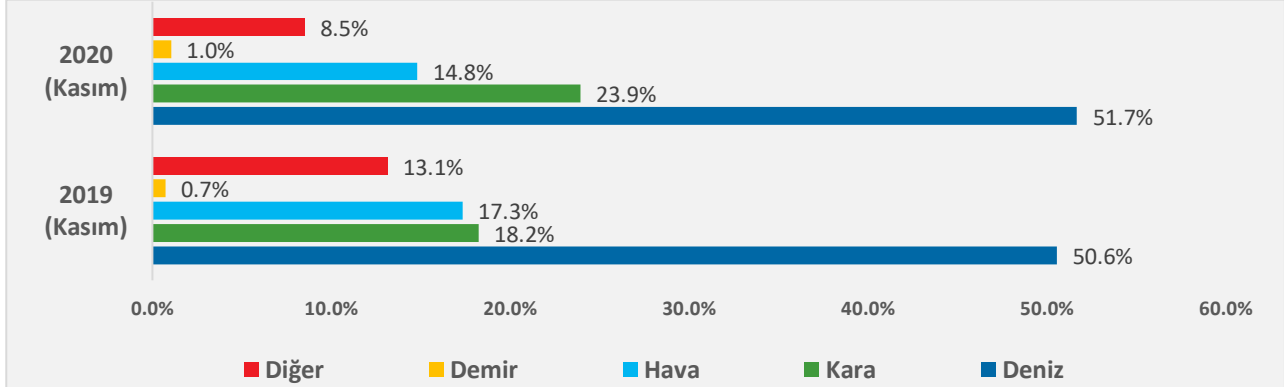
Grafik 4: Taşıma Şekillerine Göre İhracat (%) (GTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

GTS'ye göre 2020 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen ithalatın taşıma şekillerine bakıldığında ise, en çok ithalat "Deniz Yolu" (10 milyar 938 milyon dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" ulaşımı (5 milyar 62 milyon dolar) ve "Hava Yolu" (3 milyar 134 milyon dolar) izlemektedir.

Grafik 5: Taşıma Şekillerine Göre İthalat (%) (GTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

I.I.F. GTS Kapsamında Ödeme Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

2020 yılı Kasım ayında ihracatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ihracat "Mal Mukabili Ödeme" (10 milyar 134 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (2 milyar 318 milyon dolar) ve "Vesaik Mukabili Ödeme" (1 milyar 919 milyon dolar) takip etmiştir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 8: Ödeme Şekillerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Ödeme Şekli (İhracat)	Kasım			Ocak-Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	10.653	10.134	5,12	109.771	100.773	8,93
Peşin Ödeme	2.252	2.318	-2,84	20.755	21.608	-3,95
Vesaik Mukabili Ödeme	1.939	1.919	1,07	19.405	16.521	17,46
Vadeli Akreditif	210	202	4,14	2.215	2.158	2,64
Bedelsiz	135	110	22,62	1.736	1.374	26,38
Akreditif	857	754	13,66	10.156	7.514	35,17
Diğer*	197	651	-69,80	1.406	1.756	-19,91
TOPLAM	16.243	16.088	0,96	165.446	151.704	9,06

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

2020 yılı Kasım ayında ithalatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ithalat "Mal Mukabili Ödeme" (11 milyar 521 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (5 milyar 748 milyon dolar) ve "Bedelsiz" (933 milyon dolar) takip etmiştir.

Tablo 9: Ödeme Şekillerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Ödeme Şekli (İthalat)	Kasım			Ocak-Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	11.296	11.521	1,99	117.703	116.171	-1,30
Peşin Ödeme	3.872	5.748	48,45	38.651	47.523	22,95
Vesaik Mukabili Ödeme	539	530	-1,67	5.592	5.314	-4,97
Vadeli Akreditif	982	830	-15,46	11.818	9.081	-23,16
Bedelsiz	905	933	3,17	10.031	11.355	13,20
Akreditif	362	412	13,89	4.118	4.353	5,73
Diğer*	272	1.184	334,87	2.378	3.249	36,61
TOPLAM	18.228	21.158	16,07	190.290	197.047	3,55

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.A. ÖTS Kapsamında Genel İhracat ve İthalat

Kasım ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre % 0,91 oranında azalmış, ithalat ise % 12,06 oranında artmıştır.

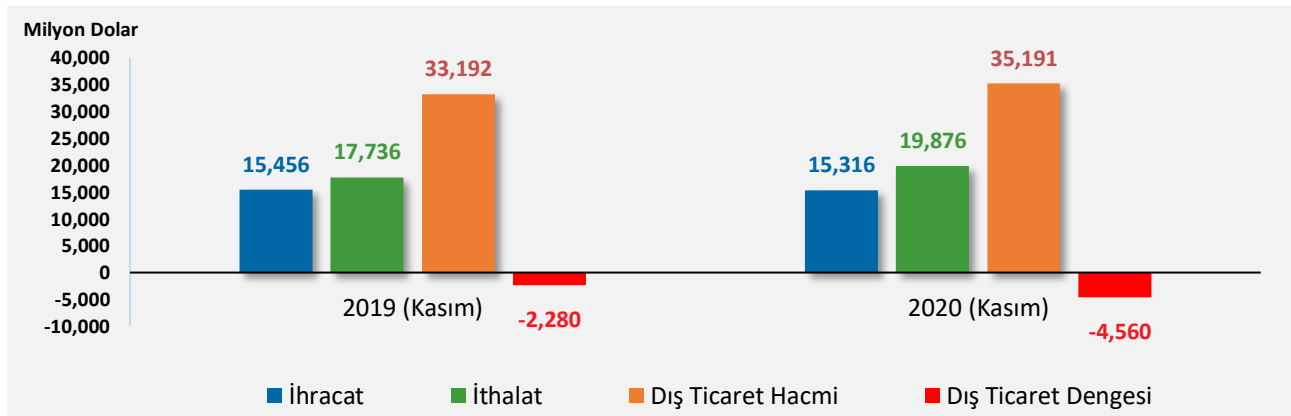
2020 yılı Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre;

- İhracat, % 0,91 azalarak 15 milyar 316 milyon dolar,
- İthalat, % 12,06 artarak 19 milyar 876 milyon dolar,
- Dış ticaret hacmi, % 6,02 artarak 35 milyar 191 milyon dolar seviyesine yükselirken,
- İhracatın ithalatı karşılama oranı % 77,1 olmuştur.

Tablo 10: ÖTS'ye Göre Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret	Kasım			Ocak-Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
İhracat	15.456	15.316	-0,91	156.808	143.669	-8,38
İthalat	17.736	19.876	12,06	183.686	188.409	2,57
Dış Ticaret Hacmi	33.192	35.191	6,02	340.494	332.078	-2,47
Dış Ticaret Dengesi	-2.280	-4.560	99,99	-26.877	-44.739	66,46
İhr./ İth. Karşılama Oranı (%)	87,1	77,1		85,4	76,3	

Grafik 6: Aylara Göre Dış Ticaret Verileri

I.II.B. ÖTS Kapsamında Geniş Ekonomik Grupların (GEG) Sınıflamasına Göre İhracat ve İthalat

En fazla ihracat "Ham madde (Ara mallar)" grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat "Ham madde (Ara mallar)" (6 milyar 796 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla "Tüketim

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

malları” (6 milyar 472 milyon dolar) ve “Yatırım (Sermaye) malları” (1 milyar 950 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 11: GEG Sınıflamasına Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Sektör adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	1.825	1.950	6,85	18.659	16.485	-11,65
2	Ham madde (Ara mallar)	6.673	6.796	1,86	73.606	67.499	-8,30
3	Tüketim malları	6.841	6.472	-5,39	63.557	58.683	-7,67
	Diğer	118	98	-17,14	987	1.002	1,56
	Toplam	15.456	15.316	-0,91	156.808	143.669	-8,38

En fazla ithalat “Ham madde (Ara mallar)” grubundan yapılmıştır.

2020 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (14 milyar 400 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (3 milyar 71 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (2 milyar 307 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 12: GEG Sınıflamasına Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Sektör adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	2.322	3.071	32,27	23.058	27.612	19,75
2	Ham madde (Ara mallar)	13.695	14.400	5,15	143.551	140.908	-1,84
3	Tüketim malları	1.661	2.307	38,94	16.556	19.318	16,68
	Diğer	58	97	65,96	521	570	9,52
	Toplam	17.736	19.876	12,06	183.686	188.409	2,57

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.C. ÖTS Kapsamında Fasıllara Göre İhracat ve İthalat

ÖTS'ye göre en fazla ihracat yapılan fasıl "Motorlu Kara Taşıtları" olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en çok ihraç edilen "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler, diğer kara taşıtları" faslını (2 milyar 311 milyon dolar), "Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler" (1 milyar 480 milyon dolar) ve "Demir ve çelik" (851 milyon dolar) ihracatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ihracat kalemi aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 13: Fasil Verilerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması	Kasım		Ocak-Kasım	
		2019	2020	2019	2020
1	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler, diğer kara taşıtları	2.334	2.311	23.901	18.989
2	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler	1.436	1.480	15.020	13.949
3	Demir ve çelik	646	851	9.181	7.867
4	Elektrikli makina ve cihazlar, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları	852	818	7.905	7.395
5	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	828	774	8.390	7.417
	Diğer	9.359	9.080	92.411	88.052
Toplam		15.456	15.316	156.808	143.669

ÖTS'ye göre en fazla ithalat yapılan fasıl "Kazanlar ve Makinalar" olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en çok ithal edilen "Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler" faslını (2 milyar 530 milyon dolar), "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler" (2 milyar 429 milyon dolar) ve "Kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (2 milyar 140 milyon dolar) ithalatı takip etmiştir. Fasıllar düzeyinde en büyük 5 ithalat kalemi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 14: Fasil Verilerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Fasil Açıklaması	Kasım		Ocak-Kasım	
		2019	2020	2019	2020
1	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler	1.819	2.530	19.323	21.407
2	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler	3.390	2.429	37.549	24.981
3	Kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.648	2.140	11.697	23.025
4	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler, diğer kara taşıtları	974	1.895	8.464	12.890
5	Elektrikli makina ve cihazlar, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları	1.470	1.693	13.575	14.787
	Diğer	8.434	9.188	93.077	91.318
Toplam		17.736	19.876	183.686	188.409

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.D. ÖTS Kapsamında Ülkelere Göre İhracat ve İthalat

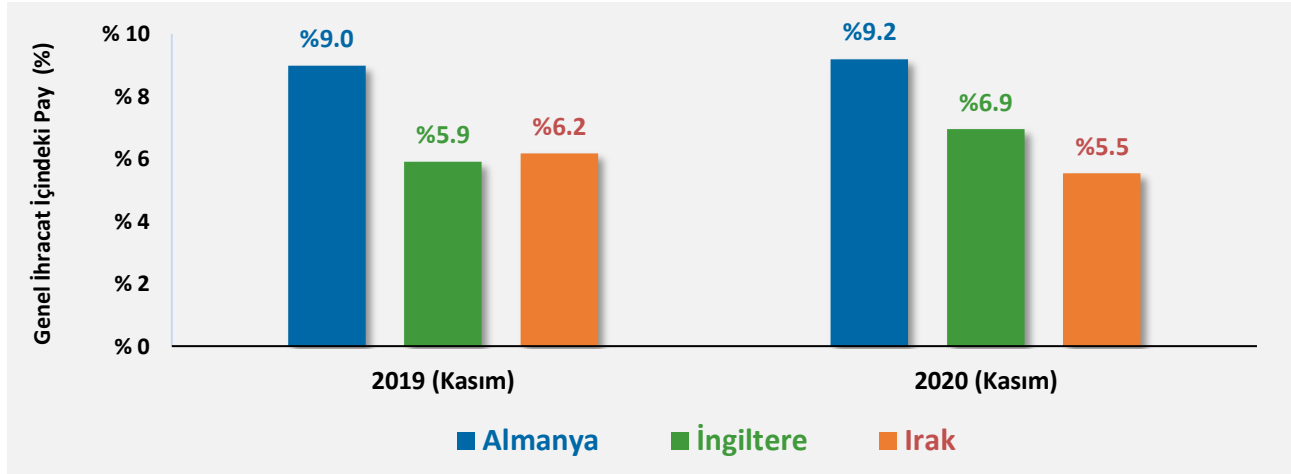
ÖTS'ye göre en fazla ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere ve Irak olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya (1 milyar 408 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla İngiltere (1 milyar 64 milyon dolar) ve Irak (847 milyon dolar) izlemektedir.

Tablo 15: Ülkelere Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Ülke Adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Almanya	1.389	1.408	1,39	14.219	13.393	-5,81
2	İngiltere	913	1.064	16,52	10.013	9.827	-1,85
3	Irak	954	847	-11,17	8.126	7.190	-11,51
4	ABD	672	842	25,33	7.399	8.234	11,29
5	İtalya	837	743	-11,27	8.583	6.826	-20,47
	Diğer	10.690	10.411	-2,62	108.469	98.198	-9,47
	Toplam	15.456	15.316	-0,91	156.808	143.669	-8,38

Grafik 7: İhracatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (ÖTS)

ÖTS'ye göre en fazla ithalat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, Çin ve Rusya Federasyonu olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında en fazla ithalat yapılan ülke Almanya (2 milyar 226 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Çin (2 milyar 145 milyon dolar) ve Rusya Federasyonu (1 milyar 750 milyon dolar) izlemektedir.

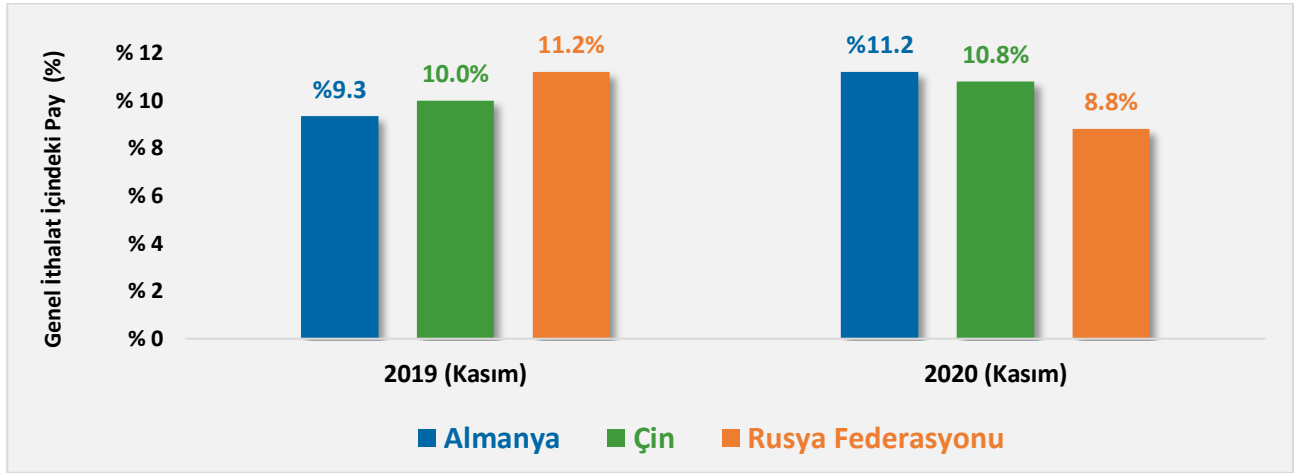

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 16: Ülkelere Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Ülke Adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
1	Almanya	1.656	2.226	34,43	16.134	18.381	13,93
2	Çin	1.771	2.145	21,07	16.713	19.663	17,65
3	Rusya Federasyonu	1.985	1.750	-11,80	20.290	15.283	-24,68
4	İsviçre	667	1.025	53,69	2.992	5.848	95,45
5	İtalya	695	887	27,64	7.767	7.434	-4,29
	Diğer	10.962	11.842	8,03	119.789	121.800	1,68
	Toplam	17.736	19.876	12,06	183.686	188.409	2,57

Grafik 8: İthalatta İlk 3 Ülkenin Genel İçindeki Payları (ÖTS)

I.II.E. ÖTS Kapsamında Taşıma Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

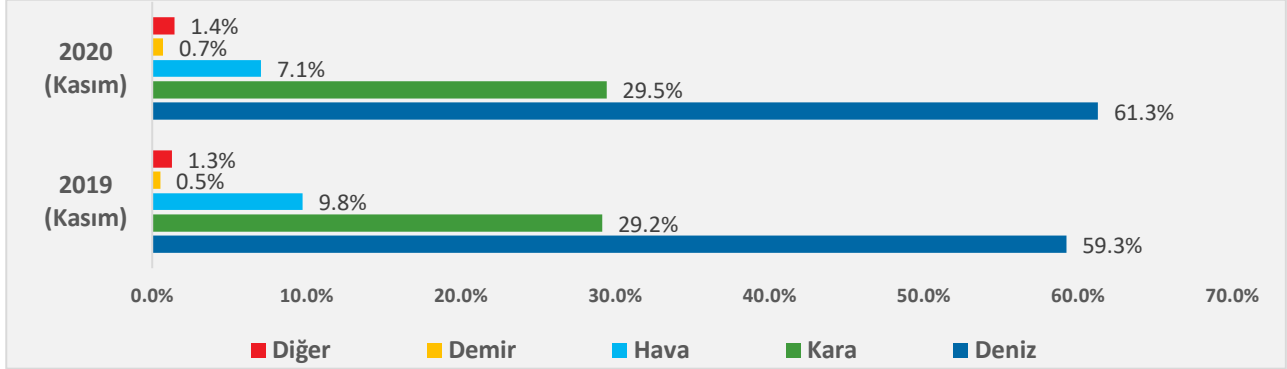
ÖTS'ye göre 2020 yılı Kasım ayında dış ticarete en çok kullanılan taşıma şekli Deniz Yolu taşımacılığı olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen ihracatın taşıma şekillerine bakıldığında en çok ihracat "Deniz Yolu" (9 milyar 391 milyon dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" (4 milyar 513 milyon dolar) ve "Hava Yolu" ulaşımı (1 milyar 80 milyon dolar) izlemektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

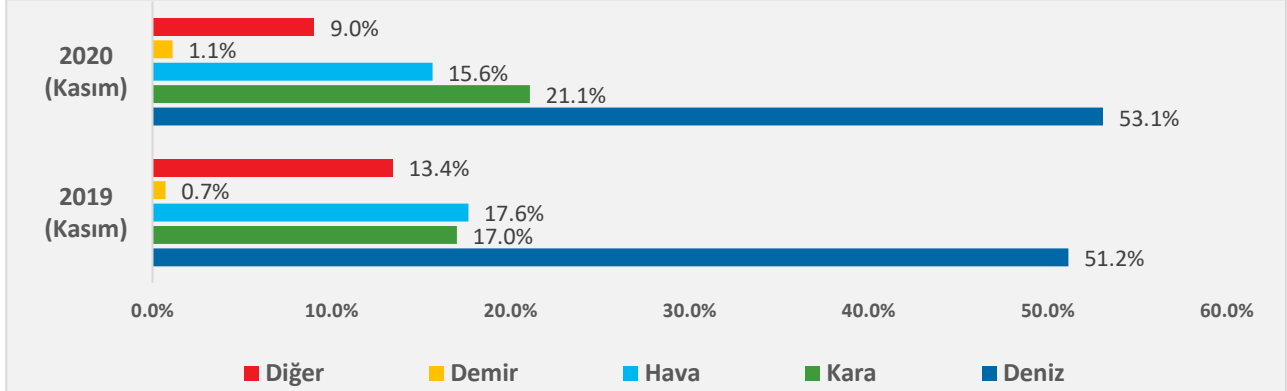
Grafik 9: Taşıma Şekillerine Göre İhracat (%) (ÖTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

ÖTS'ye göre 2020 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen ithalatın taşıma şekillerine bakıldığında ise, en çok ithalat "Deniz Yolu" (10 milyar 558 milyon dolar) ile yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla "Kara Yolu" ulaşımı (4 milyar 193 milyon dolar) ve "Hava Yolu" (3 milyar 107 milyon dolar) izlemektedir.

Grafik 10: Taşıma Şekillerine Göre İthalat (%) (ÖTS)

Not: Diğer taşıma şekli, kendinden hareketli araçlar, boru hattı ve postayla göndermeyi de içermektedir.

I.II.F. ÖTS Kapsamında Ödeme Şekillerine Göre İhracat ve İthalat

2020 yılı Kasım ayında ihracatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ihracat "Mal Mukabili Ödeme" (10 milyar 13 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (2 milyar 325 milyon dolar) ve "Vesaik Mukabili Ödeme" (1 milyar 905 milyon dolar) takip etmiştir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

Tablo 17: Ödeme Şekillerine Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Ödeme Şekli	Kasım			Ocak-Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	10.159	10.013	-1,44	103.748	95.236	-8,20
Peşin Ödeme	2.196	2.325	5,86	20.044	21.116	5,35
Vesaik Mukabili Ödeme	1.904	1.905	0,08	19.068	16.225	-14,91
Vadeli Akreditif	203	191	-6,21	2.170	2.127	-1,99
Bedelsiz	123	109	-11,47	1.460	1.274	-12,76
Akreditif	852	754	-11,54	10.113	7.485	-25,98
Diğer*	19	20	2,00	205	206	0,73
TOPLAM	15.456	15.316	-0,91	156.808	143.669	-8,38

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

2020 yılı Kasım ayında ithalatta tercih edilen ödeme şekillerine bakıldığında; en çok ithalat "Mal Mukabili Ödeme" (9 milyar 316 milyon dolar) ile yapılırken, bu ödeme şeklini "Peşin Ödeme" (7 milyar 654 milyon dolar) ve "Vadeli Akreditif" (870 milyon dolar) takip etmiştir.

Tablo 18: Ödeme Şekillerine Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Ödeme Şekli	Kasım			Ocak-Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
Mal Mukabili Ödeme	9.367	9.316	-0,55	96.806	92.584	-4,36
Peşin Ödeme	5.309	7.654	44,17	52.704	63.926	21,29
Vesaik Mukabili Ödeme	581	576	-0,77	6.253	5.604	-10,38
Vadeli Akreditif	1.037	870	-16,13	12.166	9.440	-22,41
Bedelsiz	798	822	2,95	8.749	10.258	17,25
Akreditif	438	452	3,11	4.996	4.823	-3,46
Diğer*	206	186	-9,69	2.012	1.773	-11,85
TOPLAM	17.736	19.876	12,06	183.686	188.409	2,57

*"Diğer": Bağlı Muamele, Kabul Kredili Akreditif, Kabul Kredili Vesaik Mukabili, Kabul Kredili Mal Mukabili, Peşin Akreditif, Özel takas ve Özel Hesap ödeme şekillerini içermektedir.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

I.II.G. ÖTS Kapsamında TL ile Beyan Edilen İhracat ve İthalat

Tablo 19: TL ile Yapılan Dış Ticaret

Yıl	Beyanname Türü	Kıymet (Milyon TL)	Ülke Sayısı	Firma Sayısı
2019 (Kasım)	İhracat	5.253.659.455	176	7.184
	İthalat	6.167.371.839	108	1.022
2020 (Kasım)	İhracat	5.599.633.874	180	7.187
	İthalat	11.746.910.464	109	1.064
Değişim (%)	İhracat	6,59	2,27	0,04
	İthalat	90,47	0,93	4,11

2020 yılı Kasım ayında Türk Lirası ile yapmış olduğumuz dış ticaretin toplamı 17 milyar 347 milyon TL olarak gerçekleşmiş olup, bunun 5 milyar 600 milyon TL'lik kısmı ihracat, 11 milyar 747 milyon TL'lik kısmı ithalat olmuştur.

2020 yılı Kasım ayında milli paramızla ihracat işlemlerini gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı 180, aynı dönemde milli paramızla ihracat yapan firma sayısı 7.187 olmuştur. 2020 yılı Kasım ayında milli paramızla ithalat işlemlerini gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı ise 109, aynı dönemde milli paramızla ithalat yapan firma sayısı 1.064 olarak gerçekleşmiştir.

II. GÜMRÜK VERGİLERİNE İLİŞKİN VERİLER

2020 yılı Kasım ayında 22,1 Milyar TL vergi Gümrük İdarelerince tahsil edildi.

Gümrük İdareleri tarafından 2020 yılı Ekim ayında 21 milyar 5 milyon TL, 2020 yılı Kasım ayında 22 milyar 100 milyon TL vergi tahsil edilmiştir. 2020 yılı Ocak-Ekim döneminde ülkemiz vergi gelirleri toplamı 655 milyar 345 milyon TL olup, Gümrük İdarelerince tahsil edilen vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı % 23,46 olarak gerçekleşmiştir. **2020 yılının ilk 11 ayında ise Gümrük İdarelerince tahsil edilen vergiler toplamı ise 175 milyar 876 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.**

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

III. ŞİRKET VERİLERİ

Tablo 20: Türlerine Göre Aktif Firma Sayıları

Türü	Aktif Firma
Limited Şirket	906.200
Ticari İşletme	684.466
Şube	212.723
Anonim Şirket	150.457
Kooperatif	31.741
Kollektif Şirket	10.893
Komandit Şirket	1.932
Donatma İştiraki	-
Toplam	1.998.412

2020 yılı Ekim ayında toplam aktif firma sayısı 1.990.467 iken, Kasım ayında 7.945 adet artarak 1.998.412 olmuştur.

IV. HAL KAYIT SİSTEMİ VERİLERİ

Tablo 21: Hal Kayıt Sistemi Verileri

Dönem	Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)
Hal Kayıt Sistemine Kayıtlı Kişi Sayısı	53.038	56.839	7,17
Bildirim Sayısı	14.832.444	15.447.384	4,15

2020 yılı Kasım ayında Hal Kayıt Sistemine kayıtlı kişi sayısı 56.839, bildirim sayısı ise 15.447.384 'tür. Bu dönemde, bir önceki yılın aynı ayına göre Hal Kayıt Sistemine kayıtlı kişi sayısında %7,17'lik artış, bildirim sayısında da % 4,15'lik bir artış olmuştur.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

V. ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK VERİLERİ

Tablo 22: Esnaf ve Sanatkâr Sayıları

Esnaf ve Sanatkarlar	Sayı
Kadın	338.146
Erkek	1.645.747
Toplam	1.983.893
Esnaf ve Sanatkâr İşyeri Sayısı	2.140.241

2020 yılı Kasım ayında esnaf ve sanatkâr sayısı 1.983.893 iken, toplam işyeri sayısı ise 2.140.241 olmuştur.

Tablo 23: Kooperatif ve Ortak Sayıları

Dönem	Kasım		
	2019	2020	Değişim (%)
Kooperatif Sayısı	12.236	12.814	4,72
Ortak Sayısı	1.572.677	1.580.184	0,48

2020 yılı Kasım ayında Türkiye genelinde kooperatif sayısı, bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,72 artarak 12.814'e ulaşmıştır. Aynı dönemde kooperatiflerin ortak sayısı ise 1.580.184 olmuştur.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI 2020 YILI KASIM AYI VERİ BÜLTENİ

YASAL UYARI

Bültende yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup, sadece bilgi amaçlıdır. Bültende yer alan bilgiler, kaynak gösterilmek suretiyle yayımlanabilir; ancak bu bilgiler ticari amaçlarla kullanılamaz. Bültendeki bilgilerin telif ve diğer her türlü hakkı Ticaret Bakanlığı'na aittir.

Ticaret Bakanlığı, Bültende yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda hiçbir taahhüt ve sorumluluk kabul etmez. Bültendeki bilgilerin yanlış veya eksik kullanımı veya yorumlanması sonucunda Ticaret Bakanlığı'na hiçbir kusur veya sorumluluk yüklenemez. Tabloda yer alan rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Ticaret Bakanlığı, Bültende yer alan bütün bilgileri ve tasarımı önceden bildirimde bulunmaksızın değiştirebilir veya Bültenden kaldırabilir.